

Powiatowy Urząd Pracy

RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

**W MIEŚCIE BIELSKO-BIAŁA
w II-półroczu 2010 roku**

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Analiza bezrobocia według zawodów	4
1.1 Charakterystyka bezrobocia w Bielsku – Białej	4
1.2 Struktura bezrobocia według zawodów	5
1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów	7
2. Analiza ofert pracy według zawodów	9
2.1 Oferty pracy według zawodów	9
2.2 Oferty pracy według grup zawodowych	11
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	12
3.1 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w Mieście Bielsko – Biała	12
3.2 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie	15
3.3 Struktura bezrobotnych i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności	16
Wnioski	17
Spis wykresów	18
Spis tabel	18

Wstęp

Prowadzenie prawidłowej polityki rynku pracy wymaga systematycznego śledzenia i analizowania zjawisk oraz procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy. Dlatego wychodząc naprzeciw tym potrzebom, do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako jedno z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy, w ramach opracowywania analiz rynku pracy, został wprowadzony monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych. (art. 8, ust.1 pkt 3 i art. 9, ust.1 pkt 9).

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej przekazuje, zatem do Państwa dyspozycji „**Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Mieście Bielsko-Biała w II-półroczu 2010 roku**”, opracowany w oparciu o „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Departamentu Rynku Pracy, Warszawa 2003.

Zgodnie z powyższymi zaleceniami przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów kształcenia zawodowego i szkolenia bezrobotnych. **Zawodem deficytowym** nazywamy zawód, na który występuję na rynku pracy większe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Natomiast przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Celem niniejszego raportu jest opracowanie możliwych do wykorzystania w praktyce informacji pozwalających na zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń, dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym i dyrekcjom szkół, które będą mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego oraz lokalnym władzom samorządowym kształtującym politykę przeciwdziałania bezrobociu.

Monitoring służyć ma również stworzeniu bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym, usprawnieniu poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Usprawnieniu pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów. A także ułatwieniu realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

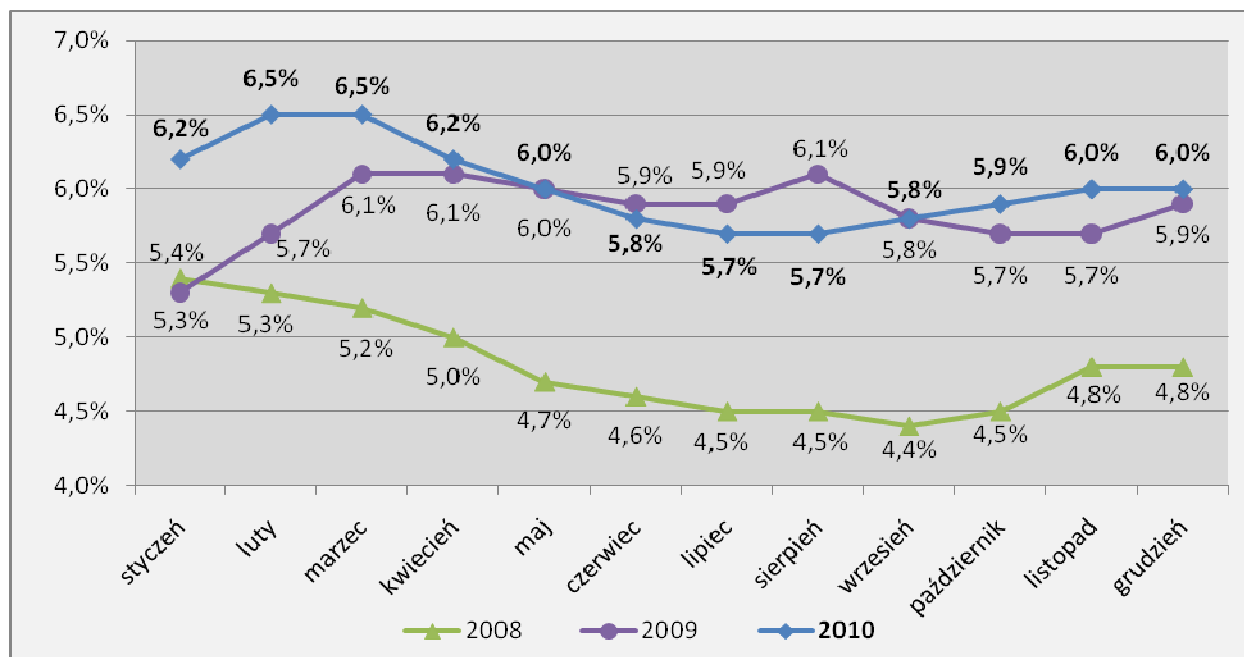
Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych opracowywany jest dwa razy w roku. Jako źródło informacji służą załączniki nr 2 i 3 do sprawozdania MPIPS-01. Zakres danych w nich zawarty obejmuje liczbę osób zarejestrowanych jako bezrobotne, bezrobotne kobiety, osoby do 12 miesięcy od ukończenia nauki oraz bezrobotnych poprzednio pracujących według okresu pozostawania bez pracy oraz oferty pracy (zgłoszone przez pracodawców wolne miejsca zatrudnienia, miejsca przygotowania zawodowego, stażu oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych, a także w ramach umów zlecenia) według zawodów i specjalności (Klasyfikacja zawodów i specjalności 2010) oraz według Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Część zawodów ujętych w grupach wielkich od 3 do 8 oraz jeden zawód z grupy wielkiej 9 opatrzone są w niniejszych zestawieniach /*/, co oznacza, że dany zawód objęty jest kształceniem w systemie oświaty i występuje w Klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

1. Analiza bezrobocia według zawodów

Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2010 w Mieście Bielsko-Biała wyniosła **6,0%** (5720 osób bezrobotnych). Jest ona o 0,1 pkt. procentowego wyższa w stosunku do analogicznego okresu w roku 2009 (wzrost o 254 osoby). Poniższy wykres prezentuje zmiany stopy bezrobocia w ostatnich latach w Mieście.

Wykres nr 1. Stopa bezrobocia w Bielsku – Białej na przestrzeni 2008, 2009 i 2010 roku

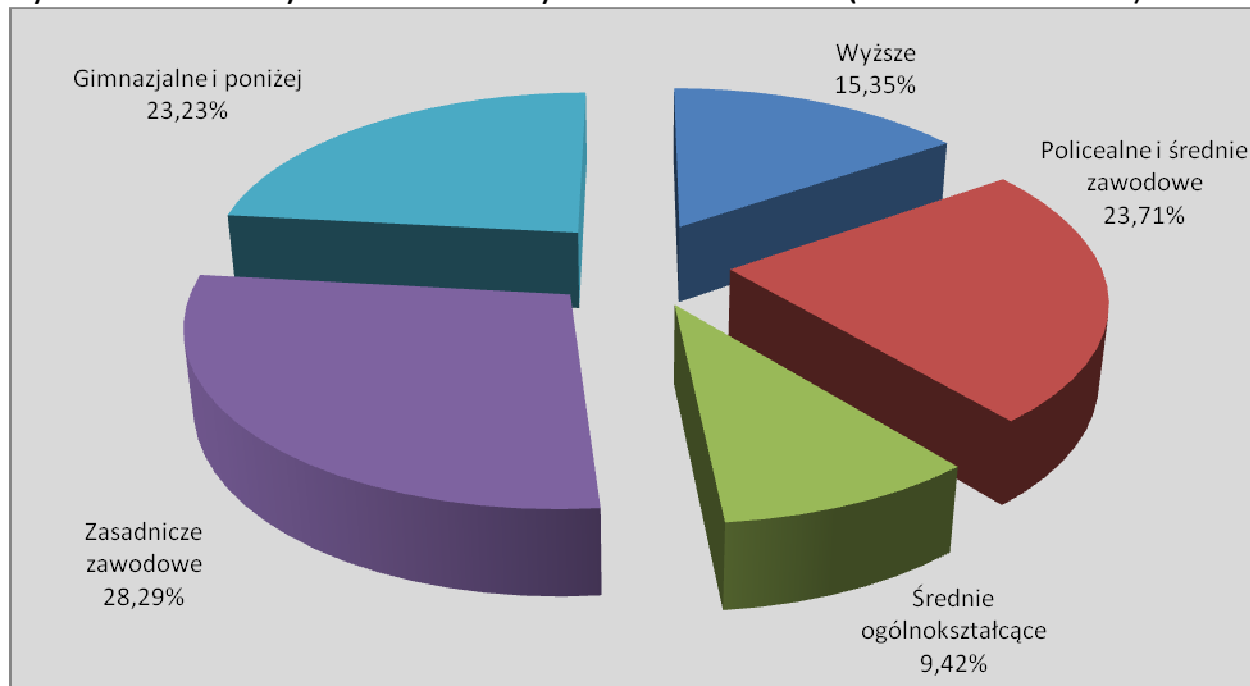
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy

Miasto Bielsko – Biała cechuje się jedną z najniższych stóp bezrobocia zarówno w skali województwa śląskiego (stopa dla tego województwa wynosi 9,9%), jak również w skali kraju (12,3%).

1.1 Charakterystyka bezrobocia w Bielsku – Białej

Wśród osób bezrobotnych z terenu Miasta Bielska – Białej najczęściej posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – **1618 osób (28,29%)**. W porównaniu do danych z końca 2009 roku odsetek ten zmniejszył się. Na wysokim poziomie utrzymuje się również udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym (**23,23%**). W przypadku osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym nastąpił wzrost odsetka z 15,17% na koniec 2009 do **15,35%** na koniec 2010. Mniejszy odsetek niż w roku poprzednim zanotowano w przypadku osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (23,95% na koniec 2009 i **23,71%** na koniec 2010). Udział osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym pozostał na niezmiennym poziomie – **9,42%**. Poniższy wykres prezentuje strukturę bezrobotnych ze względu na ich poziom wykształcenia.

Wykres nr 2. Struktura wykształcenia bezrobotnych w Mieście Bielsko-Biała (stan na koniec 2010 roku)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy

Ponad połowa bezrobotnych (**53,1%**) to kobiety. W porównaniu z ubiegłym rokiem odsetek ten zmalał o około 0,1 pkt. procentowego. Osoby młode do 25 roku życia stanowią **13,3%** ogółu zarejestrowanych, a **28,4%** to osoby po 50 roku życia. Porównując te dane do analogicznego okresu z roku ubiegłego można zauważyć, że odsetek osób młodych do 25 roku życia zmalał, a osób po 50 roku życia wzrósł. W przypadku osób długotrwale bezrobotnych nastąpił wzrost ich udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych z **35,7%** w końcu 2009 roku do **40,4%** na koniec 2010.

1.2 Struktura bezrobocia według zawodów

Charakterystyka bezrobocia wymaga szczegółowego zbadania struktury bezrobotnych pod względem posiadanego zawodu. Dzięki temu możliwe będzie wykazanie zawodów, które są najliczniej reprezentowane wśród osób bezrobotnych.

W tabeli poniżej zawarto 32 zawody, które są najliczniej reprezentowane wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Urzędzie Pracy. Osoby zarejestrowane jako bezrobotne w przedstawionych poniżej 32 zawodach stanowią **57%** wszystkich bezrobotnych w Mieście. Największą grupę stanowią osoby bez zawodu – **801** osób (**14%**). Liczba ta jest większa niż w roku 2009 o 28 osób. Najliczniej reprezentowanym zawodem w strukturze bezrobotnych jest Sprzedawca – **494** osoby (**8,64%**). W tym przypadku nastąpił wzrost liczby bezrobotnych o 103 osoby w porównaniu do końca 2009 roku. Licznie reprezentowanymi zawodami są również Pozostali pracownicy obsługi biurowej – **250** osób, Sprzątaczką biurową – **165** osób oraz Robotnik budowlany – **139** osób.

Tabela nr 1. Bezrobotni według zawodów w Mieście Bielsko – Biała (stan na koniec 2010 roku)

Lp.	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym
			Bezrobotne kobiety
1.	Bez zawodu	801	429
2.	Sprzedawca*	494	417
3.	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	250	199
4.	Sprzątaczką biurowa	165	164
5.	Robotnik budowlany	139	1
6.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	111	56
7.	Robotnik gospodarczy	83	15
8.	Magazynier	78	18
9.	Krawiec*	76	73
10.	Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	76	32
11.	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	73	23
12.	Kucharz*	63	43
13.	Pozostali monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani	63	30
14.	Ślusarz*	61	0
15.	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	60	0
16.	Technik mechanik*	54	4
17.	Technik ekonomista*	49	41
18.	Murarz*	49	0
19.	Kelner*	46	36
20.	Robotnik oczyszczania miasta	46	6
21.	Pozostali pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	43	37
22.	Fryzjer*	41	38
23.	Pozostali elektromechanicy i elektromonterzy	41	8
24.	Specjalista do spraw marketingu i handlu	39	24
25.	Mistrz produkcji w budownictwie ogólnym	39	20
26.	Przedstawiciel handlowy	38	15
27.	Kierowca samochodu osobowego	38	0
28.	Kierowca samochodu ciężarowego	38	0
29.	Technik handlowiec*	35	23
30.	Ekonomista	33	22
31.	Tokarz w metalu	33	4
32.	Stolarz*	33	0

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej

W przypadku dużych grup zawodowych największa liczba bezrobotnych występuje w grupie Sprzedawcy i pokrewni (13,36%). Drugą najliczniejszą grupą są Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (8,23%). Kolejną liczną grupą są Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (6,50%).

1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów

W celu zaobserwowania tendencji obecnie panujących na lokalnym rynku pracy konieczne jest zwrócenie uwagi na istotną kwestię jaką jest napływ bezrobotnych na przestrzeni II półrocza 2010 roku. Uzyskamy w ten sposób pełniejszy obraz zjawiska bezrobocia i jego struktury w badanym okresie.

W II półroczu 2010 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku – Białej zarejestrowało się **4 381** osób z terenu Miasta Bielska – Białej, w tym **2 258** kobiet. Poniższa tabela przedstawia 30 zawodów, w których zanotowano największy napływ bezrobotnych w badanym okresie. W sumie zarejestrowało się w nich **57%** wszystkich bezrobotnych.

Tabela nr 2. Napływ bezrobotnych według zawodów w Mieście Bielsko – Biała w II półroczu 2010 r.

Lp.	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
			Kobiety	Absolwenci	
				Razem	Kobiety
1.	Bez zawodu	720	353	78	44
2.	Sprzedawca*	336	286	11	8
3.	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	170	128	17	15
4.	Sprzątaczką biurowa	121	121	0	0
5.	Robotnik gospodarczy	97	21	1	0
6.	Robotnik budowlany	90	1	1	0
7.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	75	37	4	1
8.	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	66	18	6	3
9.	Magazynier	63	9	2	0
10.	Kucharz*	54	34	3	2
11.	Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	54	23	2	2
12.	Krawiec*	49	49	0	0
13.	Pozostali monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani	49	21	0	0
14.	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	45	0	0	0
15.	Ślusarz*	43	0	0	0
16.	Specjalista do spraw marketingu i handlu	39	23	2	1
17.	Technik ekonomista*	37	30	0	0
18.	Kelner*	35	26	0	0
19.	Technik handlowiec*	35	23	3	2
20.	Robotnik oczyszczania miasta	35	5	0	0
21.	Przedstawiciel handlowy	34	13	0	0
22.	Technik mechanik*	32	4	0	0
23.	Fryzjer*	32	30	9	9
24.	Pozostali elektromechanicy i elektromonterzy	32	7	0	0
25.	Mistrz produkcji w budownictwie ogólnym	31	15	0	0
26.	Kierowca samochodu ciężarowego	31	0	0	0
27.	Pedagog	30	27	6	6
28.	Murarz*	28	0	0	0
29.	Pakowacz	26	21	1	0
30.	Tokarz w metalu	25	4	0	0

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy

Najliczniejszą grupę osób, które rejestrowały się jako bezrobotne w II półroczu 2010 roku stanowiły osoby bez zawodu – **720** osób. Wśród zawodów, które cechuje największy napływ do bezrobocia znalazł się zawód Sprzedawcy (**336** osób zarejestrowanych w II półroczu 2010 roku). Duży napływ do bezrobocia dotyczył również osób w takich zawodach jak Pozostali pracownicy obsługi biurowej (**170** osób), Sprzątaczką biurową (**121**) i Robotnik gospodarczy (**97**).

W przypadku dużych grup zawodowych największy napływ do bezrobocia w II półroczu 2010 roku cechował grupę zawodową Sprzedawcy i pokrewni (12,4%). Drugą najliczniejszą grupę tworzą Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (8,2%). Na kolejnym miejscu jest grupa Pracownicy usług osobistych – 7,7%.

Podsumowując dotychczasową analizę zjawiska bezrobocia w Mieście Bielsko – Biała można zauważyć, iż najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych tworzą osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, czyli gimnazjalnym i podstawowym, które stanowią 51,5% ogółu. Na przestrzeni ostatnich kilku lat zauważyć można niewielkie zmiany w strukturze bezrobotnych pod względem wykształcenia. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym z roku na rok ulega zmniejszeniu. Nieznacznie wzrasta odsetek osób z wykształceniem policealnych i średnim zawodowym (23,7%). Na koniec 2010 roku była to druga najliczniejsza grupa bezrobotnych w Mieście. Niewielki wzrost dotyczył również osób z wykształceniem wyższym, których udział w strukturze bezrobotnych wzrósł z 15,2% na koniec 2009 roku do poziomu 15,3% w końcu 2010 roku.

Najliczniej reprezentowanym w strukturze bezrobotnych zawodem jest Sprzedawca. Świadczy o tym zarówno wskaźnik napływu do bezrobocia jak i stan liczbowy na koniec roku 2010. Związane jest to niewątpliwie z faktem dużej fluktuacji kadr w tym zawodzie. Kolejnym licznie reprezentowanym zawodem jest Pozostali pracownicy obsługi biurowej. W końcu 2010 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy zarejestrowanych było 250 osób w tym zawodzie. W przypadku tego zawodu zauważyć można duży napływ do bezrobocia – 170 osób zarejestrowało się w II półroczu 2010 roku jako bezrobotne. Zawody te są licznie reprezentowane w strukturze bezrobotnych już od kilku lat. Najbardziej widoczny jest jednak wzrost liczby osób bezrobotnych bez zawodu.

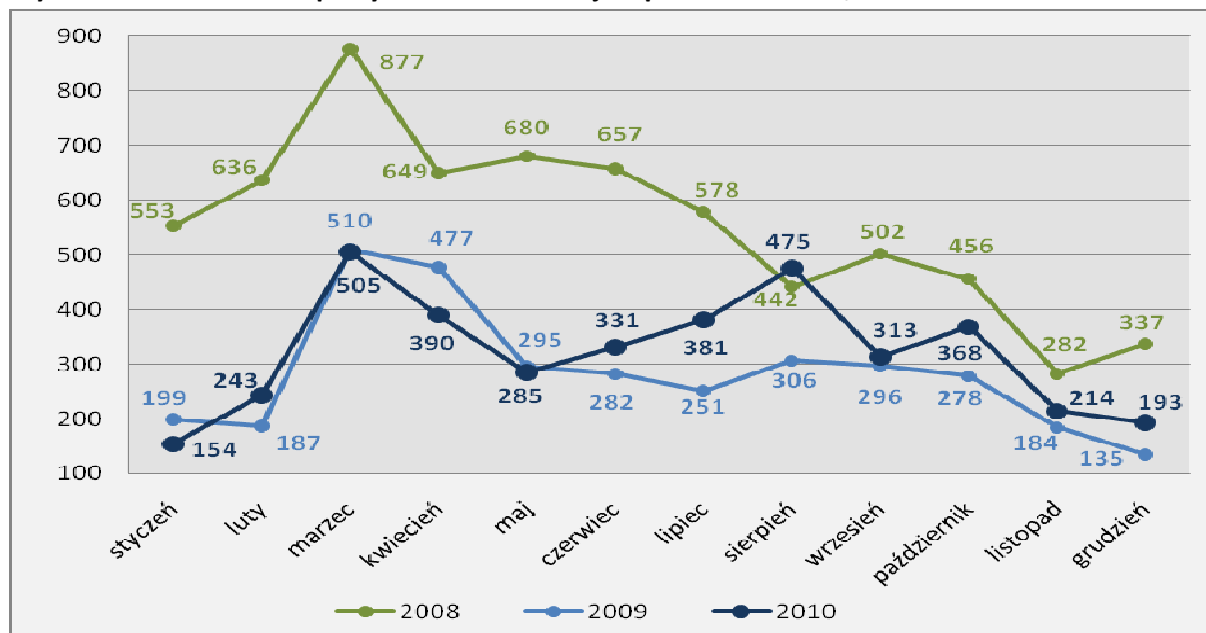
2. Analiza ofert pracy według zawodów

Analiza popytu na pracę stanowi kolejny element prezentowanego rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Dostarcza ona cennych informacji o rynku pracy zarówno jego uczestnikom, jak i instytucjom, których działania są z nim powiązane bądź mają na niego wpływ. Mowa tu szczególnie o władzach samorządowych i instytucjach oświatowych.

Analiza ofert pracy zgłoszonych w II półroczu 2010 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej wykazała wzrost ilości ofert w porównaniu do tego samego okresu poprzedniego roku o 494 oferty (wzrost o 34%). W II półroczu 2010 roku zgłoszono 1 944 oferty pracy z terenu Miasta.

Na poniższym wykresie przedstawiona została liczba ofert zgłaszanych w poszczególnych miesiącach w latach 2008 – 2010. Jak widać na wykresie, najwięcej ofert pracy zgłaszanych jest na przestrzeni marca, kwietnia i maja. Najmniej ofert pracy wpływa do Urzędu w ostatnim kwartale każdego roku.

Wykres nr 3. Liczba ofert pracy w Bielsku – Białej na przestrzeni 2008, 2009 i 2010 roku

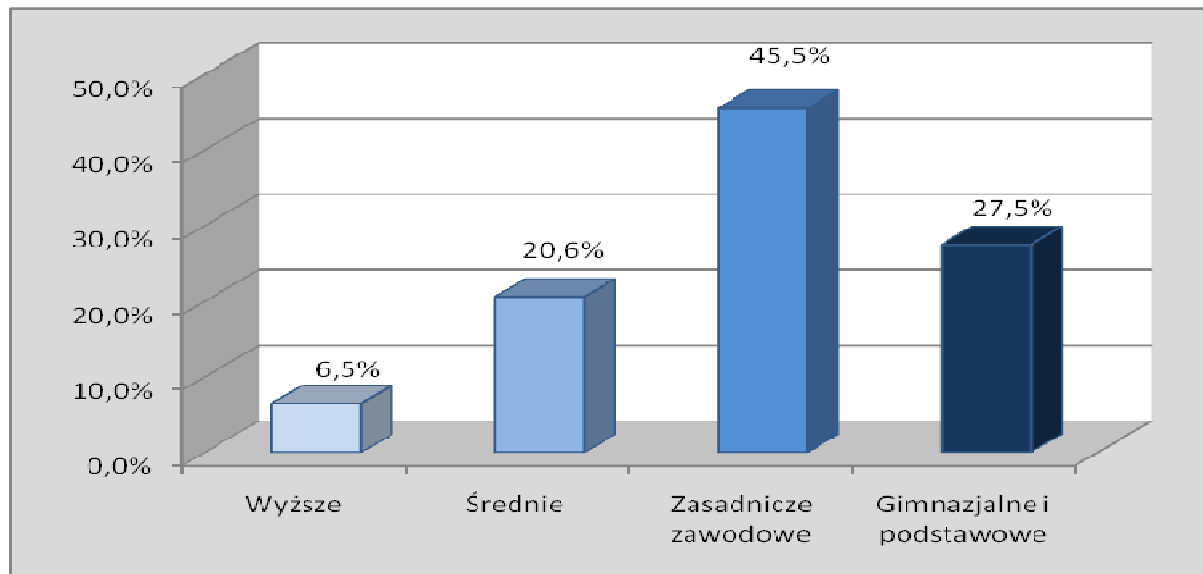

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku - Białej

2.1 Oferty pracy według zawodów

Najwięcej ofert pracy w II półroczu 2010 roku skierowanych było do osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (**884**). W dalszej kolejności znalazły się oferty pracy dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym (**534**) i z wykształceniem średnim (**400**). Najmniej ofert pracy, podobnie jak w poprzednim roku, zgłoszono dla osób z wyższym wykształceniem – **126** ofert. Poniższy wykres przedstawia strukturę ofert pracy ze względu na wykształcenie.

Wykres nr 4. Struktura ofert pracy według poziomu wykształcenia w Bielsku – Białej w II półroczu 2010 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku - Białej

Szczegółowa analiza ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej pozwoliła na stworzenie rankingi 29 zawodów, w których zanotowano największe zainteresowanie ze strony pracodawców. Przedstawione w poniższej tabeli oferty pracy według zawodów stanowią **59,4%** wszystkich ofert zgłoszonych w II półroczu 2010 roku.

Najwięcej ofert pracy w II półroczu 2010 roku zgłoszono w zawodzie Rzeźnik wędliniarz – **200**. Na drugim miejscu znalazły się oferty pracy dla Robotników budowlanych – **102**. Na kolejnym miejscu znalazły się oferty pracy w zawodzie Robotnik gospodarczy – **71**, a następnie w zawodzie Sprzedawca – **66** ofert.

Tabela poniżej prezentuje 29 zawodów, dla których zgłoszono do Urzędu Pracy najwięcej ofert wolnych miejsc pracy. Oferty przedstawione poniżej zawierają: wolne miejsca zatrudnienia zgłoszone przez pracodawców, miejsca stażu oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych, a także w ramach umów zlecenia. Część z nich stanowią więc prace subsydiowane ze środków Funduszu Pracy bądź EFS.

Tabela nr 3. Oferty pracy według zawodów w Mieście Bielsko – Biała w II półroczu 2010 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w II-półroczu 2010
1.	Rzeźnik - wędliniarz*	200
2.	Robotnik budowlany	102
3.	Robotnik gospodarczy	71
4.	Sprzedawca*	66
5.	Telemarketer	53
6.	Murarz*	45
7.	Kelner*	41
8.	Malarz budowlany	40
9.	Magazynier	38
10.	Krawiec*	38
11.	Kierowca samochodu ciężarowego	37
12.	Technik prac biurowych*	33
13.	Ślusarz*	33
14.	Przedstawiciel handlowy	32
15.	Brukarz	32
16.	Pracownik centrum obsługi telefonicznej (pracownik call center)	30
17.	Kierowca ciągnika siodłowego	29
18.	Technik handlowiec*	27
19.	Kucharz*	25
20.	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	23
21.	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie*	23
22.	Operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego*	21
23.	Sprzątaczką biurową	20
24.	Szwaczka	18
25.	Specjalista do spraw marketingu i handlu	17
26.	Stolarz*	16
27.	Monter sprzętu gospodarstwa domowego	15
28.	Kierowca samochodu osobowego	15
29.	Robotnik magazynowy	15

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku - Białej

2.2 Oferty pracy według grup zawodowych

Jeżeli natomiast przeanalizujemy propozycje zatrudnienia pod względem grup zawodowych, do których zostały one skierowane okazuje się, że w II półroczu 2010 roku najwięcej ofert skierowanych było do grupy zawodowej Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni (15,5%). Na drugim miejscu znalazły się oferty pracy dla grupy Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków) – 11,4%. W dalszej kolejności zgłaszano oferty dla grupy Sprzedawcy i pokrewni (10%).

3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Kluczowym elementem tej analizy jest identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy. Zostanie ona dokonana w oparciu o przyjęty wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu k ($W_{n,l}^k$)

$$W_{n,l}^k = \frac{\overline{O}_l^k}{\overline{B}_l^k}$$

gdzie:

$\overline{B}_l^k$ - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w II półroczu 2010 roku.

$\overline{O}_l^k$ - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w II półroczu 2010 roku.

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

3.1 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w Mieście Bielsko – Biała

W oparciu o powyższe wskaźniki został sporządzony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych. W tym miejscu należy zaznaczyć, że w wyniku analizy zawodów według wskaźnika intensywności deficytu ($W_{n,l}^k > 1,1$), jako zawody deficytowe, czyli te na które występuje na rynku pracy większe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie zostały również zdefiniowane zawody niewymagające szczególnych kwalifikacji, a których wykonywania mogą podjąć się przedstawiciele innych zawodów. Dlatego też w przypadku niektórych zawodów ich deficytowość nie oznacza zagrożenia dla rynku pracy. W przypadku zawodów skategoryzowanych jako deficytowe, a które wymagają odpowiednich kwalifikacji często potwierdzonych konkretnym dokumentem należy podjąć odpowiednie kroki (np. szkolenia) w celu złagodzenia tego problemu.

Wśród zawodów deficytowych, dla których wskaźnik intensywności deficytu osiągnął maksimum (MAX), a dla których pojawiała się średnio przynajmniej 1 oferta pracy miesięcznie, a w ewidencji Urzędu Pracy nie figuruje żaden bezrobotny w tym zawodzie, wymienić można między innymi:

- Kierowca ciągnika siodłowego
- Konsultant do spraw systemów teleinformatycznych

Tabela nr 4. Ranking 33 zawodów deficytowych w Mieście Bielsko – Biała w II półroczu 2010 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności deficytu zawodów
1.	Rzeźnik - wędliniarz*	50
2.	Pracownik centrum obsługi telefonicznej (pracownik call center)	30
3.	Monter sprzętu gospodarstwa domowego	15
4.	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	10
5.	Stolarz meblowy	9
6.	Wydawca posiłków / bufetowy	8
7.	Brukarz	8
8.	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie*	7,6667
9.	Telemarketer	7,5714
10.	Operator wtryskarki	7
11.	Monter / składacz okien	6
12.	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	4,5
13.	Dekarz*	4,5
14.	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	4
15.	Elektryk*	3,5
16.	Parkingowy	3,5
17.	Kolporter	3,3333
18.	Elektromonter instalacji elektrycznych	3
19.	Malarz budowlany	2,8571
20.	Robotnik magazynowy	2,5
21.	Kierownik małego przedsiębiorstwa w przemyśle przetwórczym	2
22.	Kierownik działu w handlu detalicznym	2
23.	Inżynier organizacji i planowania produkcji	2
24.	Technik weterynarii*	2
25.	Technik masażysta*	2
26.	Opiekunka dziecięca*	2
27.	Pracownik (doradca) do spraw kredytów	2
28.	Wizażystka / stylistka	2
29.	Betoniarz	2
30.	Monter instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych	2
31.	Monter konstrukcji aluminiowych	2
32.	Introligator*	2
33.	Prasowaczka ręczna	2

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej

Powyższa tabela prezentuje 33 zawody deficytowe, czyli takie, w których istnieje większy popyt na pracę ze strony pracodawców, niż jest osób w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy zarejestrowanych w danych zawodach. W poniższej tabeli nie uwzględniono zawodów, których sześciocyfrowy kod zakończony jest na „90” czyli „Pozostali...”, oraz zawodów, dla których wskaźnik intensywności deficytu osiągnął wartość „MAX”. Wśród zawodów o najwyższym wskaźniku intensywności deficytu znalazły się takie zawody jak: Rzeźnik-wędliniarz, Pracownik centrum obsługi telefonicznej, Monter sprzętu gospodarstwa domowego, Operator obrabiarek sterowanych numerycznie oraz Stolarz meblowy.

Tabela nr 5. Ranking 31 zawodów nadwyżkowych w Mieście Bielsko – Biała w II półroczu 2010 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki zawodu
1.	Technik ekonomista*	0,0541
2.	Technik mechanik*	0,0625
3.	Pakowacz	0,0769
4.	Technik ogrodnik*	0,0833
5.	Mistrz produkcji w przemyśle elektronicznym	0,0909
6.	Cukiernik*	0,1111
7.	Specjalista administracji publicznej	0,1176
8.	Hostessa	0,125
9.	Portier	0,1429
10.	Kucharz małej gastronomii*	0,15
11.	Sprzątaczką biurową	0,1653
12.	Specjalista do spraw rachunkowości	0,1667
13.	Specjalista zastosowań informatyki	0,1667
14.	Technik budownictwa*	0,1667
15.	Sprzedawca*	0,1964
16.	Architekt	0,2
17.	Grafik komputerowy multimedialny	0,2
18.	Fizjoterapeuta	0,2
19.	Kontroler jakości wyrobów mechanicznych	0,2
20.	Operator koparko - ładowarki	0,2
21.	Recepcjonista	0,2222
22.	Kosmetyczka	0,2222
23.	Lakiernik samochodowy	0,2222
24.	Plastyk*	0,25
25.	Barista	0,25
26.	Opiekunka domowa	0,25
27.	Cieśla szalunkowy	0,25
28.	Tłoczczarz w metalu	0,25
29.	Dozorca	0,25
30.	Mechanik pojazdów samochodowych*	0,2727
31.	Kierowca samochodu dostawczego	0,2727

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej

Jeżeli idzie o zawody nadwyżkowe, czyli te na które występuje mniejsze zapotrzebowanie na rynku pracy niż wynosi liczba osób poszukujących pracy w tych zawodach (wskaźnik $W < 0,9$) to wymienić można m.in.: Technik ekonomista, Technik mechanik, Pakowacz i Technik ogrodnik.

Wśród zawodów, które wykazywały równowagę na rynku pracy w 2009 roku wymienić można m.in.: Technik elektryk, Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody i Blacharz. Są to zawody dla których wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu osiąga wartość większą lub równą 0,9 i mniejszą lub równą 1,1. Wybrane zawody, wymienione powyżej to takie, w których rejestrował się średnio 1 bezrobotny co dwa miesiące i zgłaszano średnio 1 ofertę pracy co dwa miesiące.

3.2 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie

Ważną kwestią dotyczącą problemu bezrobocia jest okres pozostawania bez pracy. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie został stworzony w oparciu o wskaźnik długotrwałego bezrobocia ($W_{d,I}^k$)

$$W_{d,I}^k = \frac{B_{d,I}^k}{B_I^k} \cdot 100\%$$

gdzie:

$B_{d,I}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu w końcu 2010 roku,

B_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu w końcu 2010 roku.

W oparciu o ten wskaźnik można stwierdzić, że wśród grup zawodowych generujących długotrwałe bezrobocie na pierwszym miejscu znalazła się grupa Leśnicy i Rybacy. Drugie miejsce zajmuje grupa Oficerowie sił zbrojnych.

W poniższej tabeli znajdują się zawody o największym wskaźniku długotrwałego bezrobocia (według kodu 6 cyfrowego). Wybrano jedynie te, w których zarejestrowanych jest co najmniej 3 bezrobotnych poprzednio pracujących, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, a wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest równy bądź większy 0,60. Nie uwzględniono zawodów, których kod kończy się na „90” czyli „Pozostali ...”.

Tabela nr 6. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w Bielsku – Białej

Lp.	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni powyżej 12 miesięcy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1.	Kierownik działu produkcji	4	4	1
2.	Monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych (telemonter)	3	3	1
3.	Nauczyciel / instruktor praktycznej nauki zawodu	5	4	0,8
4.	Przewoźnik osób	5	4	0,8
5.	Ankieter	8	6	0,75
6.	Monter izolacji chemooodpornych i antykorozyjnych	4	3	0,75
7.	Dekarz*	7	5	0,714286
8.	Malarz - tapeciarz*	7	5	0,714286
9.	Konserwator części	10	6	0,6
10.	Fotograf*	5	3	0,6
11.	Tapicer*	5	3	0,6
12.	Tłoczarz w metalu	5	3	0,6
13.	Prasowaczka ręczna	5	3	0,6

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej

3.3 Struktura bezrobocia i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Podjmując próbę analizowania zawodów deficytowych i nadwyżkowych należy zwrócić również uwagę na strukturę bezrobocia i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Największy napływ ofert zanotowano w sekcji Przetwórstwo przemysłowe – 32,6% wszystkich ofert pracy zgłoszonych w II półroczu 2010 roku. Na drugim miejscu znalazły się oferty pracy dla sekcji Budownictwo – 17,5%, a w dalszej kolejności oferty w sekcji Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 16%.

Wykres nr 5. Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w Bielsku – Białej w II półroczu 2010

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej

Wnioski

Zaprezentowany raport nie stanowi kompleksowej analizy lokalnego rynku pracy. Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych opiera się bowiem wyłącznie na danych pochodzących z rejestrów Powiatowego Urzędu Pracy dotyczących bezrobotnych i ofert pracy. Dane te nie obejmują wszystkich osób poszukujących pracy czy bezrobotnych nie zarejestrowanych w tutejszym urzędzie. W przypadku ofert pracy dane dotyczą wyłącznie tych zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy i wprowadzonych do systemu komputerowego. Nie należy zapominać, iż oferty w niektórych zawodach mogą być zgłaszane przez tego samego pracodawcę kilkakrotnie ze względu na dużą fluktuację kadr w danym zawodzie.

Złożoność problemu rynku pracy wynika również z mechanizmów rynkowych podaży i popytu na pracę. Są one kierowane przez szereg czynników trudnych czy wręcz niemożliwych do ujęcia, jak kwestie wysokości stawek płacowych, oferowanych przez pracodawców czy mobilności oraz motywacji do pracy i do podnoszenia swoich kwalifikacji przez osoby poszukujące pracy.

Mimo tego prowadzenie monitoringu lokalnego rynku pracy jest elementem niezbędnym w warunkach gospodarki rynkowej, stanowiącym istotne źródło informacji dla jego uczestników. Daje on, bowiem obraz sytuacji, który może stać podstawą do kreowania działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Podsumowując dokonaną analizę:

- Stopa bezrobocia na koniec 2010 roku w Bielsku - Białej wyniosła 6,0%
- Największy udział w strukturze bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 28,3%. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 15,3% ogółu bezrobotnych
- Duży odsetek w strukturze bezrobotnych stanowią kobiety – 53,1%
- Osoby długotrwale bezrobotne stanowią 40,4% ogółu
- Najliczniej reprezentowanym zawodem w strukturze bezrobotnych w 2009 roku był zawód Sprzedawcy. Napływ bezrobotnych w tym zawodzie również był największy
- W II półroczu 2010 roku zgłoszono 1944 oferty pracy
- Najwięcej ofert pracy zgłoszono dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 45,5% ogółu ofert
- Najwięcej ofert pracy zgłoszonych było w zawodzie Rzeźnik – wędliniarz, Robotnik budowlany i Robotnik gospodarczy
- W II półroczu 2010 roku jako zawody deficytowe zostały zidentyfikowane: Rzeźnik-wędliniarz, Pracownik centrum obsługi telefonicznej, Monter sprzętu gospodarstwa domowego, Operator obrabiarek sterowanych numerycznie oraz Stolarz meblowy.
- Jako zawody nadwyżkowe w II półroczu 2010 roku zostały zdiagnozowane: Technik ekonomista, Technik mechanik, Pakowacz i Technik ogrodnik
- Wśród zawodów, które zachowywały równowagę na rynku pracy w II półroczu 2010 roku znalazły się: Technik elektryk, Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody i Blacharz

Wszystkie wykorzystane w opracowaniu dane pochodzą z Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej i dotyczą Miasta Bielska – Białej. Niektóre z nich publikowane są na stronach internetowych urzędu. Do sporządzenia tabel dotyczących zawodów deficytowych i nadwyżkowych użyto tabel wynikowych przetworzonych przez system Syriusz. Dostępne są one ze strony www.mz.praca.gov.pl.

Spis wykresów

Wykres nr 1. Stopa bezrobocia w Bielsku – Biątej na przestrzeni 2008, 2009 i 2010 roku	4
Wykres nr 2. Struktura wykształcenia bezrobotnych w mieście Bielsko-Biała	5
Wykres nr 3. Liczba ofert pracy w Bielsku – Biątej na przestrzeni 2008, 2009 i 2010 roku	9
Wykres nr 4. Struktura ofert pracy według poziomu wykształcenia w Bielsku – Biątej	10
Wykres nr 5. Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w Bielsku – Biątej w 2010 r.	16

Spis tabel

Tabela nr 1. Bezrobotni według zawodów w Mieście Bielsko – Biąta	6
Tabela nr 2. Napływ bezrobotnych według zawodów w Mieście Bielsko – Biąta w II półroczu 2010	7
Tabela nr 3. Oferty pracy według zawodów w Mieście Bielsko – Biąta w II półroczu 2010	11
Tabela nr 4. Ranking 33 zawodów deficytowych w Mieście Bielsko – Biąta w II półroczu 2010	13
Tabela nr 5. Ranking 31 zawodów nadwyżkowych w Mieście Bielsko – Biąta w II półroczu 2010	14
Tabela nr 6. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w Bielsku – Biątej	15